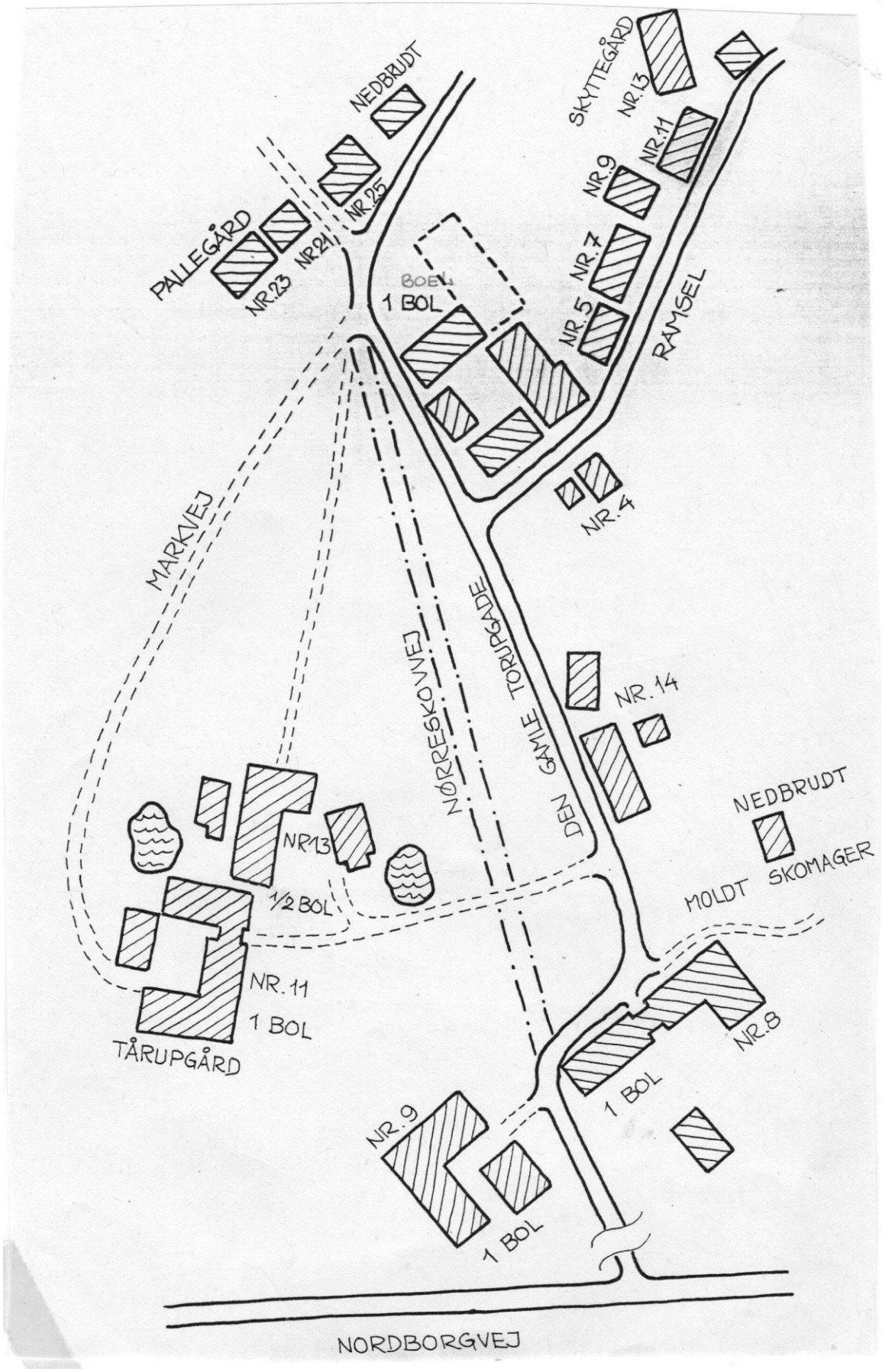

Figur 1: Skitse over Tårup i 1931.

Torup

Landsbyen Torup er en udflytterby. Den er vistnok grundlagt i 11-1200 årene. Torup er den mindste landsby i gamle nordborg kommune. Selv navnet Torup er stavet forskelligt op gennem årene. I Jordebogen fra 1535 hed den Torp, derpå hed den i mange år Taarup.
Under fremmedherredømmet 1864-1920 hed den Tarup. Efter 1920 hed den i mange år Taarup, som vi er mange, der synes, den skulle blive ved med at hedde. Men på vejviseren og på Generalstabskortet står der Torup.

Tårupgård:
Der findes ikke meget skriftligt om Tårupgård, men i skatteregisteret fra 1507 nævnes navnet Benedikt Ryter til Tårupgård. Hans navn forsvinder 1565, da Markward Abilgård var indført som ejer. Han førte våbenskjold:

tre æbler og flettet gærde;
På hjelmen to pansrede arme holdende et sølvæble.
Hjelmbånd i sølv og rødt.

Markwards fader, Jørgen Abildgård var husfoged på Gottorp slot. Det ser ud til, at Markward Abildgård er død uden livsarvinger, da hans broder sælger Tårupgård til Hertug Hans i 1602.
Hertug Hans grundlægger landsbyen "Klingbjerg", "Nykå", på en del af Tårupgårds jord.
Tårupgård var ingen herregård, men en lavadelsgård. Ejeren har været en væbner, der ikke har fået ridderslaget, men alligevel ført våbenskjold og slægtsnavn. Tårupgård har været omgivet af voldgrave, som der har været tydelige spor af; disse spor er i dag næsten udjævnet.
Tårupgård har ligget hvor C. Espensens og C. Bondes gårde ligger i dag.
Byen Torup bestod oprindeligt af:
4 boel (gårde), 1 halvboel, 6 kådnere og 8 inderste, deraf 2 præsteinderste.
Arronderingen - altså afstanden til markerne blev meget god for gårdene ved udskiftningen, ikke så god for kådnere og inderste.

Figur 2:Markward Abildgaards våbenskjold.
Han ejede Taarupgård 1565-1602,
da han solgte den til hertug Hans.

Jorden i Torup blev udskiftet i 1772. Selvom udskiftningen var en meget betydelig reform for landbruget, så var der i begyndelsen stor uvilje mod at flytte ud.
Først efter år 1800 var der to i Torup, som flyttede ud fra landsbyen.

Chr. Petersen Bonde flyttede ud og fik jord fra sin fødegård Nørreskovvej 9. Ejendommen er i dag Nørreskovvej 37 (nuværende ejer er LeoVindal Ohlsen). Kådneren fra Ramsel 3 flyttede ud til det, der i dag er Tyremosevej 16. I nyere tid er der bygget to huse ved Torup strand.

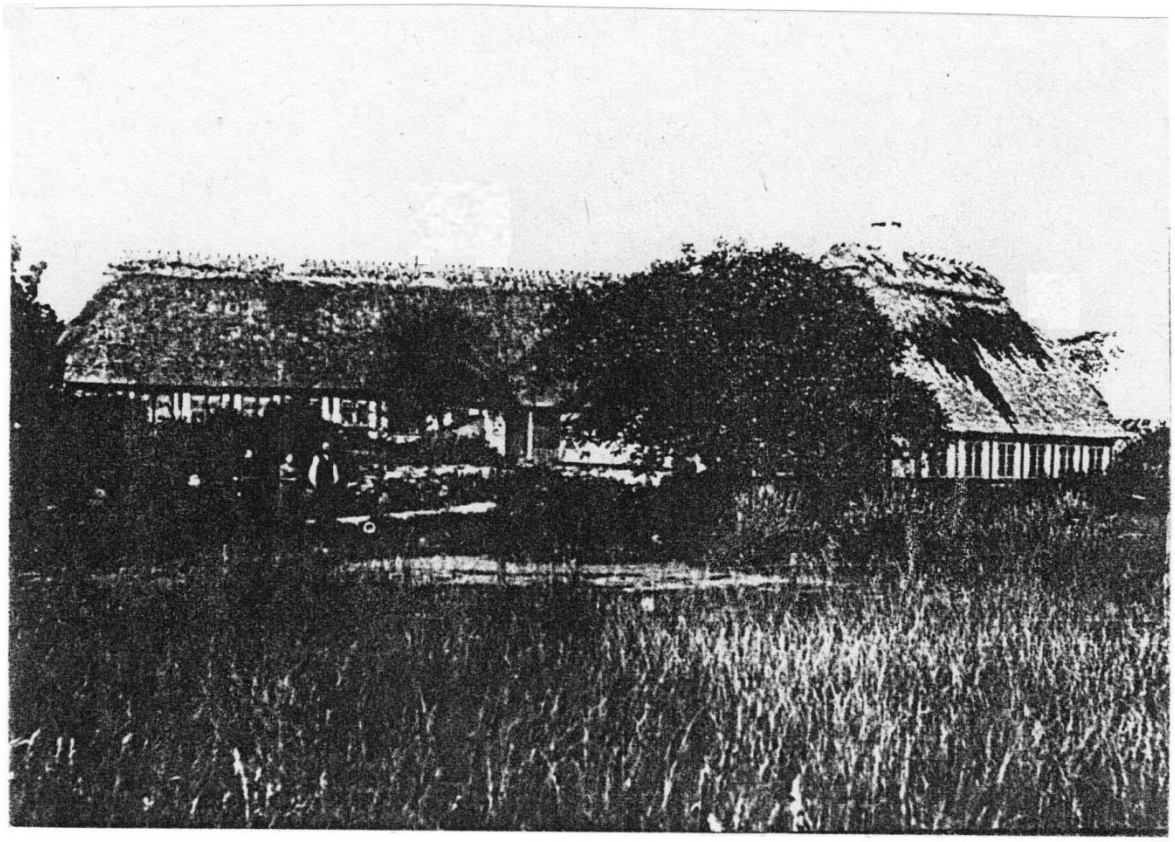

Figur 3: Et halvboel (Nørreskovvej 13) ca. 1910.

Ramsel:

Gaden Ramsel er noget specielt (se kort over Torup). Alle husene ligger solret, på den samme side og med en stor baghave, men ingen forhave. Vejen var 7,5 m bred. Det skyldes sandsynligvis, at her samledes byens kreaturer, når de skulle ud på den fælles græsning.

Det sidste hus i Ramsel "skyttegården", havde lidt mere jord, her boede skytten til "Hjortspring". Efter mundtlig overlevering har der foregået en del krybskytteri dengang, og det var bl.a. det, skytten skulle holde øje med.

Kådneren havde før udskiftningen græsningsret til en ko, indersten havde næsten ingen ret, de sad til leje og havde ingen jord.

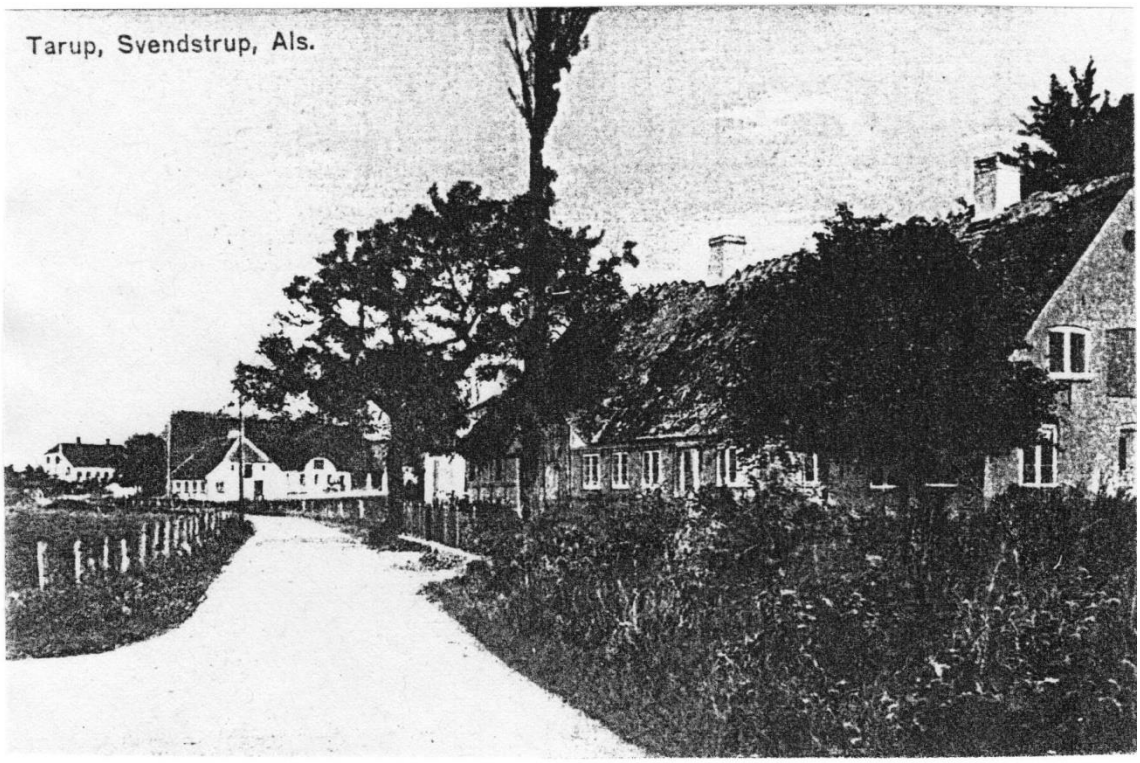

Figur 4: Her gik den gamle Torup gade - tæt langs med husene

Efter udskiftningen fik kådnerne ca. 3 tdr. Land, indersterne fik ca. 1 tdr. land. Jorden lå ud mod Nørreskoven.
Navnet ”E Ramsel” betyder ”Rosset” eller gaden for fattige mennesker. Den kan vøre blevet til da Hertug Hans i 1602 nedlagde byen Melved ved Hjortspring og flyttede dem til Klingbjerg. Der blev også nedlagt en landsby ”Skærbæk” på Himmark Mark som kan være blevet flyttet ud på ”E Ramsel”, men der findes ingen optegnelser derom.

Jorden i Torup dyrkedes som trevangsbrug, nortmark, mittelmark og lillemark. Vestermark, i dag Vestertoften, som også hører til landsbyen Torup har været ejet af Svenstrup præstegård.
Arronderingen af markerne i Torup ved udskiftningen, blev den næstbedste i hele Nordborg kommune. Gårdenes afstand til markerne blev i gennemsnit 569 meter.
Kådnernes og inderstenes afstand til deres marker blev 1000 meter. Kådnerne fik ca. 3 tdr. land. Inderstene fik 1-2 tdr. land. Husene, som ligger på Nørreskovvej 30, Ramsel 4 og 15, er alle huse, som er bygget efter udskiftningen. De var inderste, som havde fået byggeplads foræret, hvor der var et hjørne, eller et stykke gadejord.

I 1842 var der i Torup strid om en snæver kørevej, der førte fra landevejen ned til Torup, til sidst blev det kun til en farlig fodsti. Hvad herredsfogeden havde arbejdet på i 20 år og ikke opnået, blev nu ved en tilfældighed til virkelighed. En skrædder i Tårup, Hans Moldt ønskede at bygge ved Pildøffel overfor Jørgen Jørgensens mark. Jørgen Jørgensen frygtede skade fra Moldts høns, og bad præsten om hjælp. Jørgen Jørgensen havde indtil nu været hovedmodstander af denne nye vej. Men præsten aftvang nu Jørgen Jørgensen det løfte, at når han kunne blive skrædderen kvit og få nogle pletter jord og den gamle vej, så skulle alt være i orden.
Den 26.april 1842 blev der kaldt til møde i Svenstrup kro under pastor Ahlmanns ledelse. Samtlige bolsmænd i Torup og Svenstrup var mødt op. Præsten åbnede mødet, med den bemærkning, at ingen måtte forlade deres stol, før alt var i orden. Mødet varede fra kl. 8 til kl. 11:30 med følgende resultat: Jørgen Jørgensen som skulle købe jord til den nye vej af P. Bonde mod at de to gamle veje og Pildøffel skulle tilfalde ham. Arbejdet med den nye vej udførtes i juni og juli måned, med liv og lyst og med stolthed afleverede man vejen til herresfoged Riegels.
1931 blev Tårupgade (nuværende Nørreskovvej) både rettet ud og udvidet. Derfor kom der rigtigt liv i byen. Først kom der et lokomotiv, som skulle trække tipvognene.

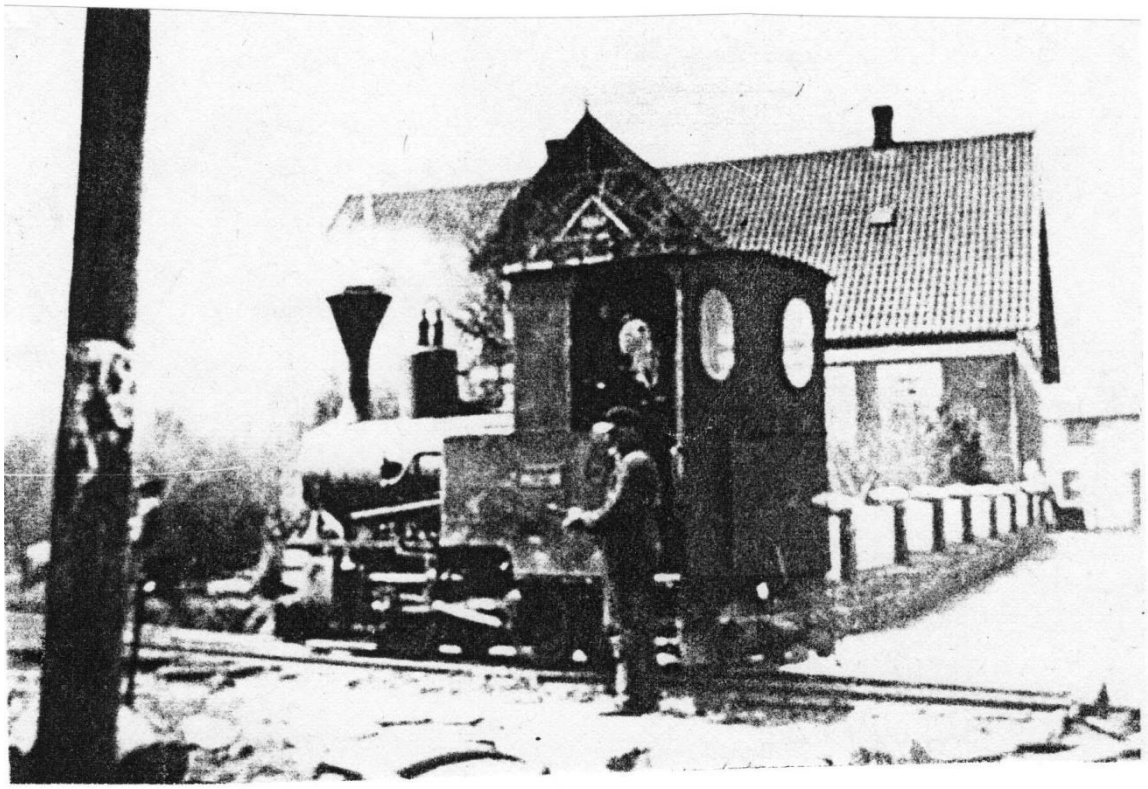

Figur 5: Lokomotivet ankommer, det skal trække tipvognene, som blev brugt ved omlægningen af gaden i 1931.

Der blev også lavet en smedje med esse og ambolt og det hele. Det gav arbejde til en del arbejdsløse, som der også var mange af dengang. Hver mand skulle læsse ca. 25 tipvogne.
Det var strengt arbejde, og ikke alle kunne holde til det.
Vi dreng i byen var meget interesseret i arbejdet med vejen. Hver dag skulle vi hente en øl til arbejderne, det var "gammel Carlsberg".
Den store bøg, som stod lige uden for byen og stod lidt for langt ude på vejen, blev fjernet (det kan have været et brandtræ). Strengt taget kunne den godt være blevet stående, men det havde man ikke sans for den gang. Det sidste hus ud efter Nørreskoven blev også fjernet, (se billede af huset).
Efter reguleringen af Torup gade fik vi trafikalt set en meget fin bygade, men idyllen var borte!
1952 blev Torup gade, som den første i Svenstrup kommune asfalteret.

Det sidste hus på Nørreskovvej

Figur 6: Det sidste hus ned efter Nørreskoven.
Det er for længst nedbrudt.
Den store bøg blev fældet i 1920, da vejen skulle udvides.

Efter folketællingslisterne var der i Torup :

1803: 24 huse 126 indbyggere, deraf 47 børn

1860: 26 huse 161 indbyggere, deraf 57 børn

1990: 30 huse 71 indbyggere, deraf 14 børn

Det er 90 indbyggere, deraf 43 børn mindre end i 1860. Heraf kan man se at også landsbyen Torup er ved at blive affolket.

Den samme tendens ses over alt i de gamle Alsiske landsbyer.

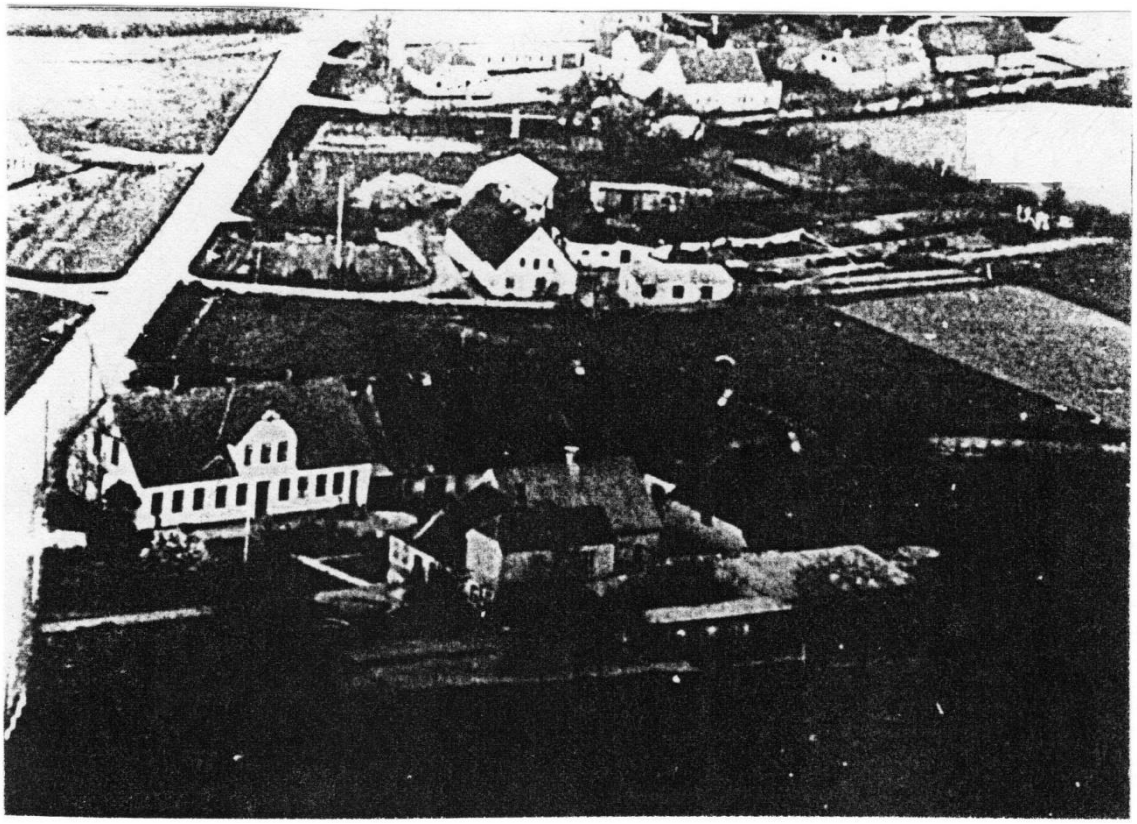

Figur 7: Den sydlige del af byen Torup.
Her ser vi, hvor den nye vej går igennem byen.

Kilde : Peter Møller